ב) ותוספתה דב"מ פ׳

בי׳ מ״ח חנו לי ואני

פי"אן. ו) ומוספתא דב"מ

פי מן, ז) [מוספתמ לכ ת פ״ח], ז) ב״מ י. עו, ח) [ב״מ י. ע״ש קירושין

כב: ושם איתא עבדי הם

(במלבר כ"ב) רש"ש.

תורה אור השלם

1. כִּי לִי בְנֵי יִשִּׂרְאֵל

עבדים עבדי הם אשר

בְּבָּרְים מָאָרָץ מּלְהַיכָם: מִצְרְיִם אֲנִי יְיָ אֱלֹהַיכָם: ויקרא כה נה

בְּשֵׁר בְּנֶינְיךּ וּבְנֹתִיךּ אֲשֶׁר נְתַן לְךָּ יִיְ אֱלֹהָיִךְּ בְּמְצוֹר וּבְמָצוֹק אֲשֶׁר יָצִיק לְךְּ אִיָּבֶרְּ: דברים כח נג

איְבֶּף: דברים כח נג 3. כָּל עִצְף וּפְרִי אַדְמְתֶף

הגהות הב"ח

(h) גמ' שדה אחר ואוקימנא: (ב) תום' ד"ה לא לריכא וכו' לגזול קרקע

כל"ל ותיבת לו נמחק: (ג) בא"ד ואין להקשות

לפי גירסא זו:

דברים כח מב

ייֵרשׁ הַצְּלְצַל:

ָואָכַלְתָּ פְרי בִּטְנְךָּ

צג א ב מיי' פי"ב מהל' אבידה הלי יא סמג עשין על טוש"ע ח"מ סי

עשין עד טוטייע וויינו טיי רעב סעי' טו: צד ג ד ה מיי' שם הל' יב יג טוש"ע שם סעיף טו: מיי שם הלי יד

:נין שם סעי יו: טו טוש"ע שם סעי ים:

יי. צו י מיי׳ שם הלכה ח ופ״ה מהל׳ שותפין ופ"ס מטג עשין עד הלי ז סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי קפא :6"p צח ב מיי׳ פי״ב מהל׳ אבידה הל' י טוש"ע

שם סעי׳ ב וסי׳ קעו סעי׳

כק: צמ ל מיי׳ שם טוש״ע מ"ת סי קפא ס"ג: מ נ מיי פ"ט מהלי שכירות הלכה ד סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי שלג סער ג:

קא ס מיי פי״ב מהלי אבידה הלי ט ופ״ה מהלי שלוחי ושותפין הלי נוסר שמורי ושומפין הכר ז סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' קפא סעי' א: כב ע מיי פ״ט מהלי גזילה ואבידה הל' ב טוש"ע ח"מ סי' שעא סעי : 2

ב. קג פ מיי שם הל"ג טוש"ע שם סעי ד:

מוסף רש"י

ודורמסקנין. שלקות מעשב שקורין אקדלשי"ע בלע"ז, כך ראימי בפירוש ב"ק של רבינו ילחק ב"ר **סולה** (ברכות לט. עי"ש).

רבינו חננאל בעא מיניה רב מר' יר[ד להציל].. יכול הניח שלוזו צריך שאלה אין לו אלא ש[כרו.] ותניאלו שכרו דמי השבלחולה[עביד שליחותיה,] הכא לא ... מ....... ג[ייס] לטרפה מחשבין אף על פי ... [ממון] כול'. פיר' בוסיא, פשיעה. שיירא והציל. מה שהציל לאמצע. ואם ... אמ׳ לאמצע ואם ... ווא מ׳ ולא כלום הוא. או דאין יכולין ר׳ חמא הכאלאמצע. רבא אמר הכא בפועלביה [ברשותי]ה דבעל ... הביתציל לעצמו לא אמר ה.... . הבית. רב אשי ... אמר ביכולין להציל על ידי הדחק, אמר, גלי אדעתיה ראדעתא ד...... אדעתא לא אמר, מצו אמרי ליה א[י אמרת] לן דלדידך אנת מציל הוה מסרינן נפשין אבל אמר ... ולא קמו אסוחי אסחי דעתיהו מיניהו. ... הא ד[ראמי ו]רבא ורב אשי . כולה איתנהו דלא פליגי שעמד עליה נחשול [ש]ל ים ל[טובעה]. והיקלו ממשואה מחשבין לפי

. מוחשבויו לפי ממון ואין

להביא כרוב ודורמסקנין לחולה. שכרוהו בשניל החולה יותר ממה שהיה ראוי לשוכרו דהכי משמע לשון נותן לו הנאכל בשלקות קדירה: לעורפה. לבווזה ונתפשרו עמהן בממון: שכרו משלם וצ"ל דמיירי כגון דליכא למימר משטה אני בך שהוא סייר. מראה להם הדרך: אף לפי נפשות. שטעות הדרך במדבר מפסיד במקום אחר כיוצא בזה: רדשאים החברים להתגות סכנת נפשות היא: ולא ישנו ממנהג החמרים. שאם נהגו למייר

ביניהם. פירוש רשאים להסיע ממון אם כבר עשו תנאי קודם כמו ורשאין בני העיר להסיע על קלתן (לף ק:): **75"** (לף

יחםנינה מקאה. פיי נקוני ארנה כמוןומעלה אתן הסקאין

דבתענית (דף וָ.) שהוא מין ארבה ואין נראה לר"ת דלשון ירושה ואחסנתא משמע דאבני אדם איירי ונטלוה מסיקין נמי איירי בבני אדם ונראה שהאויב קרי סקאה שעולין ומכסין את הארץ כדכתיב (שמות י) יוהנה כסה את עין הארץ ועל שם יוהנה כך נקרא ללצל שמכסה כל הארץ כלל כתו הוי ארץ לללל כנפים (ישעיה יח) ר"ת ונראה דירושה שייכא שפיר בעופות וחיות כמו וירשוה האת וקפוד (שם לד): הא מרישא שמעי' מינה. תיתה

דבכמה מקומות איכא הכי

שכופל דבריו וי"ל דדייק מדה"ל למיתני ואם לאו חייב מדקתני ואם מחמת הגולן חייב להעמיד לו שדה אחר משמע דמילתא באפי׳ נפשה היא: לא צריכא דאחוי אחויי. פי׳ נקונט׳ שמע מבית המלך שהיו רולין לגזול (כ) לו קרקע והראה להם זה קרקע פלוני אמת הוא כמו שפי׳ דאפילו בענין זה מחייבים ליה אע"ג שאינו ברור שיטלוה שלא אמרו תחילה הראה לנו ונגזול אלא מעצמו הראה להם דהא ה"נ אמר לקמן (קיז.) ואם הראה מעלמו כמו שנשא ונתן דמי וי"ם דגרם הכא כגון שאנסוהו עכו"ם ואחוי ארעא ואחוי נמי הא בהדייהו ואין להקשות (2) לפ"ז מדאמר לקמן נאנס להראות פטור דהתם אנסוהו קרקעותיו של פלוני אבל הכא דינא דגרמי כדמשמע לקמן

דאנסוהו להראות שלו חייב שלא היה לו להראות אותה שגול שאין שלו: צריבא דאחוי אחויי. וחייב משום בשמעתין דקאמר זיל לגביה ר' שמעון בן אליקים ור׳ אלעזר בן פדת דדאין דינא דגרמי וחייבוהו ממתניתין ואם מחמת הגזלן חייב להעמיד לו שדה אחר ותימה לרשב"א דלעיל בהגוזל קמא (דף ק. ושם) לא משכחת דר"מ דחין דינה דגרמי הלה ברייתא דמחילת הכרם שנפרלה דלא שמעינן דאתא כר"מ אלא מכח ההיא משנה דהמסכך ואמאי לא מייתי התם ממתני׳ דהכא דמחייבינן בדינא דגרמי ואומר ר"י דלא ניחא ליה לאתויי ממתניתין דהכא דלא קתני בה בהדיא דאחוי אלא מיתורא דמתני' מוקי לה הכי:

להביא כרוב ודורמסקנין לחולה והלך ומצאושמת או שהבריא נותן לו שכרו משלם א"ל מי דמי התם עביד שליח שליחותיה הכא לא עביד שליח שליחותיה: ת"ר מאשיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד עליה גיים למורפה מחשבין לפי ממון ואין מחשבין לפי נפשות יואם שכרו תייר ההולך לפניהם מחשבין אף לפי נפשות ולא ישנו ממנהג החמרין ירשאין החמרין להתנות שכל מי שיאבד לו חמורו יעמיד לו חמור אחר דבכוסיא אין מעמידין שלא בכוסיא מעמידין לו ואם אמר תנו לי ואני אשמור אין שומעין לו פשימא לא צריכא דאית ליה חמרא אחרינא מהו דתימא הא קא מינטר ליה קמ"ל שאני נמירותא דחד מנטירותא דבי תרי: ת"ר סיספינה שהיתה מהלכת בים עמד עליה נחשול למובעה והקילו ממשאה מחשבין לפי משאוי ואין מחשבין לפי ממון ולא ישנו ממנהג הספנים יורשאין הספנים להתנות שכל מי שאבדה לו ספינה יעמיד לו ספינה אחרת "אבדה לו בכוסיא אין מעמידין שלא בכוסיא מעמידין לו ואי פירש למקום שאין הספינות הולכין אין מעמידין פשימא "לא צריכא דבניםן מרחקי חד אשלא ובתשרי מרחקי תרי אשלי וקא אזיל ביומי ניסן למקום תשרי מהו דתימא דוושיה נקים ואזיל קמ"ל ת"ר ישיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד גיים ומרפה ועמד אחד מהן והציל הציל לאמצע ואם אמר אני אציל לעצמי הציל לעצמו היכי דמי אי דיכול להציל אפילו סיפא נמי לאמצע ואי דלא יכול להציל אפילו רישא נמי לעצמו אמר רמי בר חמא הכא יבשותפין עסקינן וכגון זה שותף חולק שלא לדעת חבירו אמר פליג לא אמר לא פליג רבא אמר הכא לבפועלין , עסקינן וכרב "דאמר רב מפועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום וכמה דלא הדר ביה כברשותיה דבעל הבית דמי וכי הדר ביה ימעמא אחרינא הוא דכתיב יכי לי בני ישראל עבדים סולא עבדים לעבדים רב אשי אמר יכשיכול להציל ע"י הרחק גלי דעתיה לעצמו לא גלי דעתיה לאמצע: בותני' יהגוזל שרה מחבירו ונמלוה מסיקין אם מכת מדינה היא אומר לו הרי שלך לפניך שאם מחמת הגזלן חייב להעמיד לו שרה אחר: **גמ'**

לה המר לה פליג. ושפיר עבד דמסר נפשי׳ אעיסקא דתרוייהו הואיל והוא שותף עמו חורחיה למטרח חכולה עיסקח: בפועל. שהיה שכיר לבעלי ספינה וכשאין יכולין להציל: הדר ביה. וזכי מהפקירה: רב אשי אומר. לעולם באיניש דעלמא וכגון דיכולין להציל ע"י הדחק: אמר לעלמי. ושמעו בעלים ושתקו ולא מסרו עלמן אסח דעתייהו וגלו דאייאוש ולא בעו ממסר נפשייהו ומיהו היכא דיכולין להליל להדיא אפילו שמעו ושתקו לא קני דמסתמא לא אייאוש: בותבר' ונטלוה מסיקין. אנסין גולוה מן הגולן: מכם מדינה היא. דאנסוה ארעתא דאחריני ודהאיך:

* דורמסקנין. פרושי"ם לשון מורי. לשון אחר אדרופיי"ש ועשב הוא

יהח החמור והם לא התנו אלא כדי שיקח החמור ויהיה מוסר נפשו לשמור עמהן בלילות מן החיות וליסטים: קח מנטר ליה. ואפילו אם יאמר האחד אני יכול לשמור יפה אבל שנים איני יכול לשמור: קמ"ל. דאמרי ליה לא כ"ש דהשתא מסרת נפשך טפי: מחשבין לפי משוי. חם השליך זה מאה ליטרין זהב ישליך זה מחה ליטרין ברזל: בניסן. שגדל הנהר מהפשרת שלגים ומן הגשמים מרחקים חד אשלא מלא חבל משפת הנהר לתוך המים ובתשרי שהמים חסרים והספינה גוששת אצל שפת הנהר רגילים להתרחק לתוך עומק המים תרי אשלי: ואול היאך בניסן למקום משרי. באמצע המים ומתוך שהנהר גדול וחזק נטבעה: הציל לאמצע. כל אחד מכיר את שלו ונוטל: אי שיכולים. בעלים להציל לא אייאוש ואפי׳ אמר לעצמו גזלן הוא: הכא בשותף. ובין יכולים להציל ובין אין יכולין להציל: וכגון זה. במקום חיבוד ממון: שותף חולק. ואפי׳ לא ירלה חבירו: אמר פליג. ומעכב חלקו את מה שהציל:

לפי ממון או לפי נפשות עושין: בכוסיא.

בפשיעה: אין שומעין לו. שמא לא

גליון הש"ם

גמ' להביא כרוב וכו' עיין יבמות דף קו ע"א תוד"ה אין לו: רש"י ר"ה דורמסקנין. עיין בברכות לט ע"א ברש"י ד"ה

לעזי רש"י

פרועי"ם [פרוני"ש]. [אדרילצי"ש]. מלוח (שיח-בר).

רבינו חננאל (המשר)

פי׳ הילוכו ומנהו וסידורו נקט. ת"ר שיירא שהיתה עליה גיים וטרפה. ועמד אחד מהז והציל הציל אציל לעצמי הציל לעצמו היכי דמי אי דיכול להציל אפילו סיפא נמי לאמצע ואי דלא יכול להציל אפילו רישא נמי לעצמו בשותפין עסקינן וכגון זה שותף חולק שלא לדעת לא פליג. רבא אמר הכא בפועל עסקינן שהיה שכיר לבני הספינה ביה וכדרב דאמר רב פועל יכול לחזור בו אפי׳ בחצי היום אמר מיהדר הדר ביה לא אמר לא הדר ביה. רב אשי אמר לעולם בשות . הכא במאי עסקינן ביכולין להציל על ידי הדחק לא ויתיב אינהו אסוחי אסחי

אמר רב נחמן בר יצחק מאן דתני מסיקין לא משתבש ומאן דתני מציקין לא משתבש מאן דתני מציקין לא משתבש דכתיב יבמצור ובמצוק ומאן דתני מסיקין לא משתבש דכתיב ביירש הצלצל ומתרגמינן יחסניניה סקאה: אם מחמת הגזלן חייב: היכי דמי אילימא דאנסוה לארעא דידיה ולא אנסוה כולי ארעתא הא מרישא שמעת מינה אם מכת מדינה היא כו' אי לא לא לא צריכא דאחוי אחוויי לישנא אחרינא הב"ע יכגון דאנסוה עכו"ם ואמרי ליה אחויי ארעתיה ואחוי ההוא בהדייהו

ההוא גברא דאחוי אכריא דחמי דבי ריש גלותא אתא לקמיה דרב נחמן חייביה רב נחמן לשְלומי יתיב רב יוסף אחוריה דרב הונא בר חייא ויתיב רב הונא בר חייא קמיה דרב נחמן א"ל רב הונא בר חייא לרב נחמן דינא או קנסא א"ל מִתניתין היא דתנן אם מחמת הגזלן חייב להעמיד לו שדה (*) ואוקימנא דאחוי אחוויי בתר דנפק א"ל רב יוסף לרב הונא בר חייא מאי נפקא לך מיניה התהנות כדרך שמתגין החמרין כןולר), חשובר את הפועל להביא כרוב ודרמסקין לחולה. פי׳ פרוגנא. ובלשון ישמעאל אגאץ עין בקר, ומברכין עלין בורא פיי העץ. ואם שכרו תייר ההולך לפניהם מחשבין אף לנפשות. פי׳ מלשון ויתרי ומלשון מן התרים [את הארץ]. אבדה בבסיא אין מעמידין אותה. פי׳ בסיא, פשיעה. לא צריכה דבניסן מרחקי מהאי דוכתא חד אשלא ובתשרי תרי אשלי. פי׳ אשלא הכל שעושין משפתן או קנבום. ויש שעושין חבלים מן הריוח של דקל מושכין בהן את הספינה. דוושיה נקיט.

דיכולים להציל להדיא אפי׳ שמעו לא קני דמסתמא לא איאוש. פר״ח זצ״ל דהא דרמי ודרבא ודרב אשי כולהו איתנהו, דלא פליגי אהדדי. יחסניניה אפי שמוכו אך ני הטומנים אר אי אים פור דור בי רואו רוב בי השיב של כלות הייבות, רא שייב את היידים מקאר. סקאר, פי מין ארבה יירש הצלצל, היר יחסניניה סקאר. ההוא גברא דאחוי אכריא דרטי דיים גלותא, אתא לקמהי דרב נחמן חייביה לשלומי. ומסקנא מתניתין ידענא דתנן אם מחמת הגולן חייב להעמיד לו שדה אחרת, וקיי"ל בראחוי אחויי, אבל אם אנסוהו והראה פטור. דתניא ישראל שאנסוהו גוים והראה ממוז חבירו פטור. ואם נטל ונתז ביד חייב.

ואם מחמת הגולן. מפרש בגמרא:

גמ' לנפנ ארבה גולן הוא שאוכל

תבואות כל אדם: דאחוי אחויי. שלא

גזלה הוא עלמו אלא שמע מבית

המלך שמבקשין לגזול שדות והרחה

להם טלו קרקע זו של פלוני: